

О. С. Ткачук

*кандидат юридичних наук, доцент, суддя,
вчений секретар Науково-консультативної ради
Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ*

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ВЕРХОВНИМ СУДОМ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВАЗАСТОСУВАННЯ

З часів Давнього Риму перевірка (перегляд) судових рішень судами вищої інстанції вважалась гарантією правильного розгляду та вирішення справи. До цього часу необхідність існування перегляду судових рішень ні в науці цивільного процесуального права, ні в судовій практиці сумніву не піддавалась.

Також слід зазначити, що перевірка ухвалених судових рішень судами вищої інстанції є гарантією права на судовий захист.

Але гарантії судового захисту будуть ефективними лише за умови законодавчого забезпечення можливості перегляду справи судом вищого рівня, існування зрозумілої й чіткої процедури (механізму) виправлення судових помилок.

Згідно з прецедентною практикою Європейського суду з прав людини та ряду міжнародно-правових документів, перш за все Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, як правило, функції верховних (вищих) судів держав полягають у забезпеченні однакового застосування матеріального та процесуального права, а також у забезпеченні єдності судової практики шляхом перегляду судових рішень судів нижчого рівня (як правило, шляхом касаційного провадження).

Разом із тим, щоб захистити осіб, які беруть участь у справі, та інших заінтересованих осіб від можливих судових помилок і одночасно забезпечи-

ти кожному конституційну гарантію захисту своїх прав, свобод чи інтересів за справедливою судовою процедурою у ЦПК передбачено систему перегляду судових рішень, зокрема Верховним Судом України, який не є судом касаційної інстанції (глава 3 розділу V ЦПК).

Ефективність перегляду судових рішень багато в чому залежить від інстанційної побудови судової системи, а її значення полягає у забезпеченні можливості послідовного переходу справи від суду нижчої інстанції до суду вищого рівня. Ухвалений у липні 2010 р. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» суттєво змінив інстанційну побудову судової системи.

Предметом цього дослідження є проблемні питання застосування норм ЦПК, що ними регулюється перегляд судових рішень Верховним Судом України, які виникли у автора цієї публікації під час розгляду цивільних справ. Зупинимось на найбільш суттєвих із них і запропонуємо своє бачення шляхів їх вирішення.

Отже, згідно з главою 3 розділу V ЦПК питання допуску цивільної справи до провадження Верховного Суду України вирішує Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Після цього найвищий судовий орган держави розглядає справу в межах передбаченої процедури і повноважень (цивільної процесуальної форми).

На відміну від ст. 353 ЦПК у редакції, що була чинною до 01 вересня 2005 р. і в якій було передбачено практично аналогічну стадію перегляду судових рішень – провадження у зв'язку з винятковими обставинами, у чинній редакції ст. 354 ЦПК не мають права на звернення до Верховного Суду України щодо перегляду судових рішень після їх перегляду в касаційному порядку особи, які не брали участі у справі, коли суд вирішив питання про їх права і обов'язки. Таким правом наділені лише сторони та інші особи, які брали участь у справі. Зазначене має надзвичайно важливе правове значення, оскільки суттєво впливає на конституційне право особи на судовий захист.

На наш погляд, у такій правовій конструкції з урахуванням системного тлумачення норм процесуального права міститься суттєва неузгодженість. Так, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права і обов'язки, мають право на апеляційне (ст. 292 ЦПК) та касаційне оскарження (ст. 324 ЦПК). Разом із тим аналіз процесуальних повноважень та порядку розгляду справ в апеляційному чи касаційному провадженнях свідчить про те, що суд апеляційної чи касаційної інстанції не має права на цих стадіях процесу залучати таких осіб до участі у справі, хоча й переглядає судові рішення за їхніми скаргами. Правом на залучення особи до участі у справі наділений лише суд першої інстанції.

Отже, перелік осіб, які беруть участь у справі, визначений у ст. 26 ЦПК, є незмінним: якщо суд першої інстанції у визначеному законом процесуальному порядку не залучить особу до участі у справі, то така особа не може

вважатись особою, яка бере участь у справі, а тому, за загальним правилом, не має права на звернення до Верховного Суду України із заявою про перегляд судового рішення.

Така правова регламентація права на судовий захист у зв'язку із заборонаю цим особам звертатися до Верховного Суду України є, на нашу думку, порушенням статей 55, 124 Конституції України. Навіть якщо суд касаційної інстанції, розглянувши касаційну скаргу такої особи, допустив неоднакове застосування одних і тих самих норм матеріального права, ця особа згідно з вимогами ЦПК позбавлена права на перегляд судового рішення Верховним Судом України. На нашу думку, законодавцю слід повернутись до конструкції правової норми, яка існувала раніше.

Разом із тим існуюча практика суду касаційної інстанції свідчить про те, що у разі, якщо касаційна скарга особи, яка не була залучена до участі у справі, була предметом розгляду суду касаційної інстанції, то заява такої особи про перегляд судового рішення Верховним Судом України перевіряється по суті за так званим правилом фактичної процесуальної діяльності, оскільки особа і фактично, і формально залучена у процес шляхом прийняття та розгляду по суті її касаційної скарги. Правовою проблемою залишається ситуація, коли така особа не була залучена до участі у справі, а суд касаційної інстанції розглянув справу за скаргою іншої особи, і незалучена до участі у справі особа вважає, що судовими рішеннями (зокрема суду касаційної інстанції) вирішено питання про її права та обов'язки і при цьому допущено неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми матеріального права.

Стаття 355 ЦПК передбачає лише дві підстави для подання заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України (так званий виключний перелік).

Перша підстава – це неоднакове застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах. З урахуванням імперативно-диспозитивного методу регулювання цивільного процесу така детально виписана конструкція норми, що містить кілька умов, виявилась доволі складною як для Вищого спеціалізованого суду при вирішенні питання про допуск заяви, так і для Верховного Суду при розгляді заяви в разі її допуску. Для дискурсу зазначимо, що раніше в ст. 354 ЦПК містилось доволі зрозуміле положення: неоднакове застосування одного і того самого положення закону.

Отже, для допуску справи до провадження Верховного Суду України необхідною є сукупність таких умов: 1) неоднакове застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права (при розгляді двох і більше справ); 2) правовідносини мають бути подібними; 3) мають бути ухвалені різні за змістом судові рішення. У зв'язку з дово-

лі складною гіпотезою правової норми на практиці виникають питання про те, чи включає в себе неоднакове застосування норми права також і незастосування норми права, яка підлягала застосуванню у спірних правовідносинах (як наслідок, чи будуть в такому разі правовідносини подібними, що є необхідною умовою перегляду), оскільки ці питання виявилися дискусійними і при розгляді справ Верховним Судом.

Термін «подібність правовідносин» також має важливе юридичне значення, оскільки, як відомо, на відносини впливає дія норми права, яка застосована судом (чи не застосована судом, але мала бути застосована). При цьому в доктрині теорії держави і права існує поділ правовідносин на галузеві: скільки галузей вітчизняного права, стільки й видів правовідносин, а також на абсолютні, відносні, загальні та конкретні тощо. Проте немає такого юридичного терміна, як «подібні правовідносини». У зв'язку із цим виникає питання дотримання юридичної техніки при творенні закону, яка визначає основні способи й прийоми формування змісту нормативних актів. Також виникають певні питання щодо терміна «різні за змістом судові рішення», зокрема, чи означає це відсилання до норм процесуального права, які регулюють зміст судового рішення суду касаційної інстанції (статті 345, 346 ЦПК), чи по суті цей термін означає лише відмінність у матеріально-правових результатах судового розгляду, що, напевно, є правильним, і саме це законодавець мав на увазі.

Друга підстава для подання заяви про перегляд судових рішень до Верховного Суду України – це встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом. Зазначена підстава для перегляду судових рішень, як правило, не викликає жодних зауважень, оскільки є наслідком реалізації ч. 1 ст. 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, згідно з якою держави – учасниці цієї Конвенції зобов'язуються виконувати остаточні рішення Європейського суду з прав людини у будь-яких справах, в яких держава є стороною.

Доволі позивним є встановлення у п. 4 ч. 2 ст. 357 ЦПК вимоги про необхідність обґрунтування заяви про перегляд судових рішень із такої підстави, оскільки відповідно до раніше чинної норми закону такої вимоги до змісту скарги не було. У зв'язку із цим Верховний Суд України вимушений був допускати скаргу, а потім відмовляти в її задоволенні, оскільки скарга мотивована порушенням судами України ч. 1 ст. 6 Конвенції щодо недотримання вимог «розумного строку», проте при цьому нерідко рішенням Європейського суду з прав людини судові рішення не визнавалися такими, що порушують міжнародні зобов'язання України і що потребують відновлення попереднього юридичного стану заявника.

На наш погляд, відмова в допуску заяви із цих підстав є обґрунтованою. Адже, з урахуванням повноважень Верховного Суду України, при скасуван-

ні судового рішення суду касаційної інстанції справа може бути направлена лише на новий розгляд до суду касаційної інстанції, що є недоцільним, тому що розумні строки розгляду справи знову буде порушено, оскільки вони обчислюються з дня подання заяви до ухвалення кінцевого рішення, яке має бути виконаним, а порушень норм матеріального права у такому випадку не встановлено.

Разом із тим слід зазначити, що стосовно другої підстави перегляду судових рішень Верховним Судом України теж існує проблема – розмежування галузей матеріального та процесуального права при зверненні до Верховного Суду України. Так, відповідно до ч. 4 ст. 360 ЦПК, якщо за результатами розгляду питання про допуск справи до провадження із підстави встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом, буде встановлено, що порушення Україною міжнародних зобов'язань є наслідком недотримання норм процесуального права, розгляд такої справи здійснює не Верховний Суд України, а Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Відповідно, якщо зазначене вище порушення є наслідком недотримання норм матеріального права, справа розглядається Верховним Судом України. Проте невирішеним залишається питання про те, який судовий орган є повноважним переглядати судові рішення з цієї підстави, якщо міжнародною судовою установою встановлено порушення норм і матеріального, і процесуального права (наприклад, нерідко Європейський суд з прав людини ухвалює рішення, в якому зазначає про порушення Україною ст. 6 Конвенції (процесуальні порушення права на справедливий судовий розгляд) і одночасно ст. 8 Конвенції (право на приватне і сімейне життя), або ст. 10 Конвенції (право на свободу вираження поглядів). З огляду на це законодавцю, мабуть, доцільно уніфікувати процедуру перегляду судових рішень із наведеної вище підстави.

Порядок (процедура) розгляду заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України, перевірку якої згідно з вимогами ЦПК здійснює Вищий спеціалізований суд, на нашу думку, на жаль, виписаний не зовсім чітко, що, як показує судова практика, призводить до різних правових наслідків.

Як відомо, правосуддя у цивільних справах здійснюється у визначеній законом процесуальній формі, яка полягає у поступовому, встановленому нормами цивільного процесуального права порядку розгляду цивільної справи. При цьому процесуальні дії також вчиняються в порядку і в суворій послідовності, встановленій законом. Дотримання цивільної процесуальної форми – неодмінна умова законності судових рішень.

Невизначеним у законі є положення про те, чи можна посилатись як на підставу неоднакового застосування судом касаційної інстанції норм матері-

ального права на судові рішення касаційного суду, якими справу направлено на новий судовий розгляд, оскільки ч. 3 ст. 354 ЦПК передбачає лише неможливість у такому разі скаржитися про перегляд цього судового рішення. Всі вищі спеціалізовані суди у своїх постановках пленуму щодо процедури допуску справи до провадження Верховного Суду України рекомендують судам не посилатись на такі судові рішення як на підставу неоднакового застосування норм матеріального права. Водночас деякі судові колегії Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ такі заяви задовольняють, і Верховний Суд України вже неодноразово висловлював свою позицію у цих справах. Так, у постанові Верховного Суду України від 16 травня 2012 р. (справа № 6-42цс12) зазначено, що якщо в ухвалі суду касаційної інстанції при скасуванні судових рішень з направленням справи на новий розгляд викладена правова позиція про те, яким саме чином має бути застосована норма матеріального права або про те, яка норма права регулює спірні правовідносини тощо, то підстав не приймати її до уваги немає. І навпаки, у постанові Верховного Суду України від 31 жовтня 2012 р. (справа № 6-66цс12) зазначено, що в ухвалі суду касаційної інстанції, якою справу направлено на новий розгляд, не міститься правової позиції щодо спірних правовідносин, а вказується лише на порушення норм процесуального права.

На жаль, не всі можливі ситуації для повернення заяви заявнику передбачено у ч. 4 ст. 359 ЦПК. Зокрема, не передбачено повернення заяви у разі оскарження процесуальної ухвали, яка взагалі не підлягає допуску до провадження Верховного Суду України, наприклад, ухвали про залишення касаційної скарги без руху або про її повернення тощо. У такому разі суд касаційної інстанції вимушений вчиняти всі процесуальні дії для перевірки відповідності заяви вимогам закону, заявник має сплатити судовий збір, знаючи при цьому що у допуску заяви до провадження буде відмовлено.

У ч. 3 ст. 354 ЦПК визначено, що не може бути подана заява про перегляд ухвал суду касаційної інстанції, які не перешкоджають провадженню у справі. Отже, якщо суд касаційної інстанції скасував ухвалені у справі судові рішення з направленням справи на новий розгляд, така ухвала не перешкоджає провадженню у справі, і лише при ухваленні остаточного судового рішення касаційним судом таке рішення може бути предметом допуску до провадження Верховного Суду України. Проте у ч. 4 ст. 359 ЦПК зазначена правова ситуація теж не передбачена як підстава для повернення заяви заявникові.

Доволі складними у правозастосуванні є п. 4 ч. 4 та ч. 5 ст. 359 ЦПК, якими передбачено, що ухвала про відмову в допуску справи до провадження Верховного Суду України, прийнята з аналогічних підстав, є підставою для повернення заяви заявнику. Проте підстави для подання заяви про перегляд судових рішень передбачені в ст. 355 ЦПК, і вони наведені вище. Разом

із тим нерідко заявники посилаються не на іншу підставу неоднакового застосування норм матеріального права, а лише на інше судове рішення касаційної інстанції, яке ними, як правило, «вихоплено» з мережі Інтернет. Повторні заяви такі заявники подають майже одразу після відмови у допуску. На нашу думку, тут мають місце інші мотиви для перегляду судових рішень, що не передбачено ст. 359 ЦПК, в якій йдеться про інші підстави, а не мотиви. Практика свідчить про те, що деякі заявники подають заяву про перегляд одного й того самого судового рішення суду касаційної інстанції по три-чотири рази, надаючи кожного разу інші судові рішення для порівняння, що значно впливає на дотримання принципу правової визначеності як одного з фундаментальних аспектів верховенства права.

Одним із найбільш проблемних і неоднозначних є питання про те, що повноваження Верховного Суду України при розгляді справ у разі допуску до провадження врегульовані відповідними нормами ЦПК, які мають імперативний характер. У зв'язку з відсутністю аналогії у цивільному процесі (існує лише матеріально-правова аналогія – ст. 8 ЦПК) виникають процесуальні ситуації, які впливають на справедливість судових процедур, і необхідність застосування фактичної процесуальної діяльності, що Верховним Судом України й застосовується. На жаль, у ЦПК не зазначено, що при розгляді справи Верховним Судом України діють загальні правила, встановлені для суду першої інстанції, за винятками і доповненнями, встановленими відповідною главою, як це зазначено, наприклад, щодо апеляційного провадження (ч. 1 ст. 304 ЦПК). Це стосується таких правових ситуацій: можливість залишення заяви без руху; повернення заяви до суду касаційної інстанції, наприклад, у разі невідповідності заяви за формою і змістом чи несплати судового збору; залишення заяви без розгляду; закриття провадження у справі у разі відмови від заяви, виправлення описки тощо.

Такі процесуальні дії Верховним Судом України вчиняються (повернення заяви – постанова у справі № 6-5цс11; залишення заяви без розгляду – постанова у справі № 6-152цс12; закриття провадження, усунення описки тощо). Разом із тим така фактична процесуальна діяльність суду, хоча вона є правильною і впливає із логіки праворозуміння, має бути законодавчо врегульована. Тому законодавцю слід внести відповідні зміни та доповнення до процесуальних кодексів.

Неоднозначними в судовій практиці є вирішення питання про перегляд рішення Верховним Судом України поза межами тих судових рішень, про які зазначив суд касаційної інстанції. Наприклад, в ухвалі про допуск справи до провадження Верховного Суду України зазначено, які судові рішення є прикладами неоднакового застосування норми матеріального права, а які не є такими. Адже визначення підстав для допуску справи до провадження є виключною компетенцією суду касаційної інстанції. Проте постає питання про те, чи має право Верховний Суд України при розгляді справи взяти до

уваги судові рішення, які відхилені судом касаційної інстанції. Постає й інше питання, щодо якого серед суддів Верховного Суду України немає єдності, зокрема про те, чи може заявник після постановлення судом касаційної інстанції ухвали про допуск справи до провадження надати вже безпосередньо Верховному Суду України зовсім інші (нові) судові рішення як приклад неоднакового застосування судом касаційної інстанції норми матеріального права. Наприклад, Верховний Суд України при розгляді справи № 6-59цс12 прийняв нові судові рішення безпосередньо від заявника та своєю постановою від 04 липня 2012 р. скасував ухвалу суду касаційної інстанції. Проте у справі постановлена окрема думка деяких суддів Верховного Суду України, які заперечували проти такого права Верховного Суду України.

Нерідко в судових рішеннях Верховного Суду України простежуються мотиви, які не впливають на правильне застосування норми матеріального права, а вказують на процесуальні підстави для скасування, наприклад, у разі недоведення позовних вимог. Так, у постанові від 24 жовтня 2012 р. (справа № 6-119цс12) підставою для скасування ухвали суду касаційної інстанції стало те, що суди не перевірили і не дослідили вину сторони у справі щодо виконання попереднього договору. Оскільки неоднакового застосування норми матеріального права не було, а виникли питання щодо доведення позовних вимог, що є питанням процесуального права, то, на нашу думку, слід було відмовити у задоволенні заяви (ст. 360-5 ЦПК). При цьому в іншій аналогічній справі (щодо доведення позовних вимог) Верховний Суд України постановою від 12 лютого 2012 р. відмовив у задоволенні заяви (справа № 6-102цс11). Також у постанові Верховного Суду України від 06 лютого 2013 р. (справа № 6-154цс12) у справі, що стосується поділу спільного майна подружжя, зазначено, що недотримання порядку визначення вартості майна не може бути підставою для задоволення заяви, оскільки визначення його вартості судами здійснено на підставі ст. 146 ЦПК з посиланням на перешкоди відповідачів у проведенні експертизи, а така підстава для перегляду судових рішень Верховним Судом України, як неоднакове застосування судом касаційної інстанції норм процесуального права ЦПК не передбачена. Тут потрібно згадати і про те, що постанови Верховного Суду України мають обов'язковий характер і для самого Верховного Суду також.

Вище вже зазначалось, що сфера застосування норм процесуального права на сьогодні не належить до повноважень Верховного Суду України щодо забезпечення однакового застосування законодавства судами касаційної інстанції. Натомість найбільше питань до України від Європейського суду з прав людини стосується забезпечення справедливого судочинства відповідно до ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, тобто дотримання саме процесуальних норм. Як правило, це стосу-

ється питання розмежування юрисдикцій між спеціалізованими судами і в контексті ст. 55 Конституції України, статей 15, 16 ЦК стосується права особи на захист свого цивільного права (матеріального права).

Так, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ допустив до провадження Верховного Суду України заяву К. на ухвалу суду касаційної інстанції від 22 липня 2011 р., якою залишено без змін судові рішення судів нижчих інстанцій про закриття провадження у справі за позовом К. до ПП «Альстар» про стягнення суми з тієї підстави, що справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства (п. 1 ч. 1 ст. 205 ЦПК). Підставою допуску до провадження було те, що ухвалою Вищого господарського суду України від 08 вересня 2011 р. господарські суди зробили протилежний висновок про те, що позов К. не підлягає розгляду за правилами господарського судочинства. Верховний Суд України у своїй постанові від 30 травня 2012 р. (справа № 6-45цс12) зазначену вище ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ скасував з посиланням на те, що кожна особа має право на захист свого цивільного права.

Проте Верховний Суд України не завжди дотримується цієї правової позиції. Так, своєю постановою від 17 жовтня 2012 р. у справі № 6-84цс12 відмовив ТОВ «Канком» у задоволенні заяви про перегляд ухвали суду касаційної інстанції від 28 березня 2012 р., якою залишено без змін ухвалу суду апеляційної інстанції про закриття провадження у справі за скаргою заявника на дії державного виконавця про скасування його постанови про стягнення з нього виконавчого збору з посиланням на те, що справа підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства. Незважаючи на положення статей 7, 8, 82 Закону України «Про виконавче провадження» та те, що виник спір між цивільними і адміністративними судами щодо юрисдикції таких спорів, Верховний Суд України зазначив, що наведена вище норма закону має процесуальний характер, оскільки передбачає визначені законодавством процедури оскарження рішень, дій чи бездіяльності посадових осіб державної виконавчої служби. При цьому жодного посилання чи врахування положень ст. 55 Конституції України чи інших норм закону, які передбачають право на судовий захист свого права, у постанові немає.

Разом із тим наведені вище та інші проблемні питання правозастосування нової процедури перегляду судових рішень Верховним Судом України, які взагалі не коментуються науковцями, негативно впливають на розумність та справедливість судових процедур, у зв'язку із чим потребують негайного вирішення законодавцем, по-перше, з метою забезпечення гарантованого їй справедливого судового захисту, а по-друге, — усунення причин для звернення до Європейського суду з прав людини.

Ткачук О. С. Перегляд судових рішень Верховним Судом України: проблемні питання правозастосування

Анотація. У статті висвітлюються теоретичні та практичні аспекти застосування Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ процедури допуску цивільної справи до перегляду Верховним Судом України з підстав неоднакового застосування касаційними судами норм матеріального права. Автор досліджує чинне законодавство, судові рішення та пропонує шляхи вдосконалення судочинства у цьому напрямі.

Ключові слова: перегляд судових рішень, допуск цивільної справи до провадження, судові рішення у подібних правовідносинах.

Ткачук О. С. Пересмотр судебных решений Верховным Судом Украины: проблемные вопросы правоприменения

Аннотация. В статье освещаются теоретические и практические аспекты применения Высшим специализированным судом Украины по рассмотрению гражданских и уголовных дел процедуры допуска гражданского дела к пересмотру Верховным Судом Украины на основании неодинакового применения кассационными судами норм материального права. Автор исследует действующее законодательство, судебные решения и предлагает пути совершенствования судопроизводства в этом направлении.

Ключевые слова: пересмотр судебных решений, допуск гражданского дела к производству, судебные решения в подобных правоотношениях.

Tkachuk O. Judgements Review by Supreme Court of Ukraine: Problem Issues of Law Application

Summary. The article deals with theoretical and practical aspects of application by the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases of procedure of a civil case admission to the review by the Supreme Court of Ukraine on the basis of unequal application of substantial law norms by cassation courts. The author investigates current legislation, judgements and suggests ways to improve judiciary in this direction.

Key words: judgements review, civil case admission to proceedings, judgements in similar legal relations.